

Tullverket

Rättsavdelningen
Jenny Östergren
Tel. 040-66 13 261
jenny.ostergren@tullverket.se

Yttrande

Datum
2011-10-07
Ert datum
2011-05-09

Dnr
STY 2011-364
Er referens
M2011/1095/Ke

Miljödepartementet
Kemikalieenheten
registrator@environment.ministry.se
ansi.gerhardsson@environment.ministry.se

Yttrande med anledning av slutbetänkandet av Utredningen om en samordnad reglering på kärnteknik- och strålskyddsområdet (SOU 2011:18)

Tullverket har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på slutbetänkandet Strålsäkerhet – gällande rätt i ny form (SOU 2011:18). Tullverket vill med anledning av denna remiss lämna följande synpunkter.

Tullverkets synpunkter

Tullverket ser positivt på en regelförenkling och effektivisering av lagstiftningen på kärnteknik- och strålskyddsområdet genom slutbetänkandets förslag (förslaget) att samordna bestämmelserna och bland annat integrera dem i ett nytt 12 kapitel i miljöbalken.

Förslaget omfattar även bestämmelser om in- och utförsel samt import och export av varor och Tullverket vill här framföra kommentarer gällande två områden som direkt berör Tullverkets kontrollverksamhet. Det avser bestämmelserna om *laserpekare* respektive *kärnämnen och joniserad strålning*.

Laserpekare

Införsel- och importförbud

I förslaget till 12 kap. 35 § miljöbalken anges att det är förbjudet att till Sverige *föra in eller importera* samt i övrigt inneha, tillverka, använda, förvärva, saluföra, upplåta eller överlåta laserpekare i vissa angivna laserklasser. Tullverket välkomnar ett uttryckligt förbud mot införsel eller import av laserpekare.

Idag regleras laserpekare i strålskyddslagen (1988:220), strålskyddsförordningen (1988:293) samt i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2008:14) om lasrar. Vissa krav på tillstånd¹ för innehav eller

¹ 21 § strålskyddslagen (1988:220), 12 § 2 strålskyddsförordningen (1988:293) samt 6 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2008:14) om lasrar.

användning av laserpekare följer av Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter. Föreskrifterna saknar dock krav på tillstånd för införsel eller import.

Om Tullverket ska kunna kontrollera efterlevnaden av införsel- eller importförbudet i förslagets 12 kap. 35 § miljöbalken bör ett tillstånd till införsel eller import vara utfärdat av behörig myndighet. Detta tillstånd ska på anmodan kunna visas upp för Tullverket i samband med införseln eller importen.

Ansvar och påföljd i samband med införsel eller import

I förslaget till 29 kap. 1 b § miljöbalken anges att för olovlig verksamhet med strålning döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller oaktsamhet bryter mot förbudet att till Sverige föra in eller importera samt i övrigt inneha, tillverka, använda, förvärva, saluföra, upplåta eller överlåta laserpekare enligt 12 kap. 35 §.

I nuvarande 29 kap. 11 § andra stycket miljöbalken anges att till ansvar enligt detta kapitel döms om inte gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken *eller om ansvar för gärningen kan dömas enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling (smugglingslagen)*.

Av 3 § smugglingslagen framgår att den som, i samband med införsel till landet av en vara som omfattas av ett särskilt föreskrivet förbud mot eller villkor för införsel, uppsåtligen bryter mot förbudet eller villkoret genom att underlåta att anmäla varan till tullbehandling, döms för smuggling till böter eller fängelse i högst två år. Av 7 § smugglingslagen framgår att den som av grov oaktsamhet begår en gärning som avses i 3 §, döms för olovlig införsel eller olovlig utförsel till böter eller fängelse i högst två år.

Det som anges i 29 kap. 11 § miljöbalken torde innebära att den som olovligen inför eller importerar laserpekare ska dömas enligt 3 alternativt 7 §§ smugglingslagen. Påföljderna i miljöbalken och smugglingslagen är lika oavsett brottsrekvisit dock är kriterierna olika vad gäller oaktsamhetsbrottet. I 29 kap. 1 b § miljöbalken räcker *oaktsamhet* för att ställas till ansvar, medan 7 § smugglingslagen kräver *grov oaktsamhet* för att ställas till ansvar.

Särskild med avseende på begreppen införsel respektive import

I slutbetänkandet används termerna *införa* respektive *importera*. Ur Tullverkets perspektiv innebär *införa* att varan förs in till Sverige från ett annat EU-land och *importera* att varan förs in från ett tredje land dvs. land utanför EU.

Lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen) reglerar Tullverkets befogenheter att ingripa med tullkontroller vid gräns mot annat EU-land. Inregränslagen omfattar dock endast kontroller av i 3 § lagen specifikt

angivna varor, som t.ex. narkotika som avses i narkotikastrafflagen (1968:64) och vapen som avses i vapenlagen (1996:67). Om benämningen *införa* innebär att laserpekare införs från ett annat EU-land har Tullverket inga befogenheter att ingripa. Detta på grund av att laserpekare inte omfattas av inregränslagen.

Detta medför att det inte heller föreligger anmälningsskyldighet enligt 4 § inregränslagen. Eftersom ingen anmälningsskyldighet föreligger kan inte heller brott mot 3 alternativt 7 §§ smugglingslagen åberopas. För att Tullverket ska ha befogenhet att kontrollera eventuell införsel av laserpekare måste 3 § i inregränslagen kompletteras med denna typ av vara.

Om laserpekare *importeras* från ett tredje land är den är anmälnings- och deklarationspliktig enligt rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (tullkodex). I detta fall kan det bli fråga om brott mot 3 alternativt 7 §§ smugglingslagen, om varan inte anmäls och deklarerats till Tullverket i vederbörlig ordning.

Tidigare yttrande från Tullverket avseende lasrar

Tullverket har i ett yttrande² avseende en konsekvensutredning med anledning av Strålsäkerhetsmyndighetens förslag om ändring av föreskrifter om lasrar³, påpekat att införsel- och importrestriktioner bör införas på lasrar, typ laserpekare. Tullverket framförde att ett krav på tillstånd för innehav på allmän plats, skärpta försäljningsregler samt åldersgräns för inköp, högst sannolikt skulle vara ett incitament till ökad införsel eller import av lasrar (laserpekare) till Sverige.

Kärnämnen, joniserande strålning

Införsel- och importförbud

I förslaget till 12 kapitlet i miljöbalken finns även bestämmelser om kärnämnen och joniserande strålning. I 12 kap. 4 § om definitioner anges i 2 b) andra strecksatsen att "*verksamhet med strålning*" även omfattar *införsel eller import* till Sverige av radioaktivt material eller teknisk anordning som kan alstra strålning, samt *utförsel eller export* ur Sverige av radioaktivt material eller teknisk anordning som kan alstra strålning.

I förslaget till 12 kap. 5 § miljöbalken anges att för verksamhet med joniserande strålning krävs tillstånd, godkännande eller anmälan enligt kapitlet och i 12 kap. 38 § miljöbalken ges bemyndigande för särskilda föreskrifter om förbud att till landet införa material som innehåller radioaktiva ämnen eller teknisk anordning som kan alstra strålning. Vidare finns i förslaget till 12 kap. 39 § miljöbalken särskilda föreskrifter om förbud

² TV2-2008-738

³ SSM 2008/2161

för att importera livsmedel, leksaker, smycken eller kosmetika där radioaktiva ämnen avsiktligt tillsats.

Ansvar och påföljd i samband med införsel eller import

För den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot vad som anges i 12 kap. 39 § finns bestämmelser om påföljd reglerat i 29 kap. 1b § 7 miljöbalken. Däremot saknas angiven påföljd för den som bryter mot vad som anges i 12 kap. 38 § samma lag. Detta kan dock förklaras med att det krävs särskild föreskrift för att förbud enligt 12 kap. 38 § miljöbalken ska föreligga.

Påföljden i 29 kap. 1b § 7 torde liksom för laserpekare ersättas med påföljd enligt 3 alternativt 7 §§ smugglingslagen, i enlighet med 29 kap. 11 § andra stycket miljöbalken.

Förslag till lag om kärnämneskontroll m.m.

I förslaget till ny lag om kärnämneskontroll m.m. anges i 2 § att definitionen *verksamhet med kärnämne* även omfattar *införsel och import* till Sverige. I 5 § första stycket samma lag hänvisas till bestämmelser som rör *utförsel* av kärnämnen m.m. i redan existerande lagstiftningar på området medan det i sista stycket samma paragraf hänvisas till bestämmelser som rör *införsel* av kärnämne i 12 kap. miljöbalken.

Av 6 § förslaget till ny lag om kärnämneskontroll följer att tillstånd krävs enligt 12 kap. 5 § miljöbalken. Av 9 § samma lagförslag följer att anmälningsskyldighet föreligger för att föra in eller från Sverige föra ut kärnteknisk utrustning. Anmälan ska ske till den myndighet som regeringen bestämmer.

I 22 § förslaget till lagen om kärnämneskontroll anges att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosätter anmälningsskyldigheten enligt 7-9 §§ döms till böter. Denna påföljd undanröjs i 34 §, *om ansvar kan dömas ut enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling*.

Problematiken med terminologin, (införsel kontra import och utförsel kontra export) återfinns även här. Som angivits ovan för laserpekare har det betydelse för Tullverkets befogenheter att genomföra en tullkontroll om varan importeras från ett tredje land eller införs från ett annat EU-land.

Befogenhetsmässigt har Tullverket ingen möjlighet att kontrollera införsel av kärnteknisk utrustning från ett annat EU-land (inregränslagen), men däremot kontrollera vid import från ett tredje land (tullkodex). För att Tullverket ska ha befogenhet att kontrollera eventuell införsel av kärnämnen måste 3 § i inregränslagen kompletteras även i detta avseende.

Vad gäller utförsel så har dock Tullverket befogenheter även när det gäller till ett annat EU-land. Befogenheterna finns i 3 § 1 inregränslagen där det anges att lagen är tillämplig för varor som omfattas av lagen (1992:1300) om krigsmateriel samt lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden, vilka även reglerar export och utförsel.

Förslaget till förordning om verksamhet med strålning

Begreppet föra in används även i kombination med införsel från annat EU-land i förslaget till förordning om verksamhet med strålning där det i 2 kap. 5 § anges att efter ”anmälan till Strålsäkerhetsmyndigheten får den som har tillstånd enligt 12 kap. 5 § miljöbalken... från ett annat land i Europeiska unionen till Sverige föra in...”. Av 2 kap. 6 § samma förslag till förordning nämns dock att den som har tillstånd enligt 12 kap. 5 § miljöbalken får, efter anmälan till Strålsäkerhetsmyndigheten, förvärva sådana ämnen i ett annat land än Sverige, och föra in sådana ämnen till Sverige. Här nämns inte att införseln måste ske ”från ett annat land i Europeiska unionen”.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit generaltulldirektören Therese Mattsson, beslutande, chefsjuristen Charlotte Zackari och juristen Jenny Östergren, föredragande.

TULLVERKET

Therese Mattsson

Jenny Östergren